

ЛІКВІДАТОРИ

Сергій Панченко про той страшний день і шалену мотивацію співробітників

сторінка 2

НЕБЕЗПЕКА

Масштабна лісова пожежа в Зоні відчуження може мати не менш згубні наслідки, ніж аварія на ЧАЕС

сторінка 3

ЛЮДИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ АЕС

Олександр Новіков — людина, яка стала легендою і наставником для підлітків у грі S.T.A.L.K.E.R.

сторінка 4

ПРОФСПІЛКОВА РОБОТА

Галузеву угоду підписано!

ДАЗВ і Атомпрофспілка узгодили та підписали ключовий документ, який протягом 2025-2027 років визначатиме взаємні зобов'язання у сфері трудових відносин і соціально-економічного захисту.

Підписанню документа передували плідні перемовини, спрямовані на те, щоб у складних умовах сьогодення знайти оптимальний спосіб урегулювання питань соціального захисту, оплати праці та умов роботи для працівників галузі.

Підписання Галузевої угоди продемонструвало відкритість соціального діалогу між ДАЗВ і Атомпрофспілкою та засвідчило прагнення досягати конкретних результатів.

Голова Атомпрофспілки Валерій Матов відзначив деякі рішення, яких вдалося досягти завдяки конструктивному діалогу між сторонами:

- збереження для працівників ЧАЕС надбавок за вахтовий метод роботи у розмірі 300 гривень;
- фіксація в Галузевій угоді збільшення зарплат працівникам ЧАЕС на 10%;

- домовленість про початок дискусій щодо можливості встановлення розміру надбавки за вахтовий метод роботи добоових у 300 грн для працівників всіх підприємств Зони відчуження (нині вони уп'ятеро менші);

- підвищення працівникам ДСП ЦППРВ коефіцієнта співвідношення оплати працівника І розряду до законодавчо встановленого розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи на рівні 2,0 (замість 1,5);

- унормування видачі співробітникам ДСП «Об'єднання «Радон» засобів індивідуального захисту тощо.

Коментуючи фіксацію домовленостей з профспілкою, Григорій Іщенко, Голова ДАЗВ, наголосив: «У нинішніх непростих умовах надзвичайно важливо знаходити спільну мову та напрацьовувати рішення, які реально покращують умови праці та соціального захисту наших працівників. Ця угода — результат конструктивного діалогу між ДАЗВ і Атомпрофспілкою, і вона демонструє наше спільне прагнення до конкретних дій та реальних змін. Ми і надалі відкриті до співпраці заради добробуту людей, які працюють у критично важливій для країни галузі».

ДО РОКОВИН ТРАГЕДІЇ НА ЧАЕС

Чорнобильська АЕС сьогодні: між минулим, війною і майбутнім

Випуск газети, який виходить напередодні 39-ї річниці однієї з найбільших за всю історію людства техногенних катастроф, майже повністю присвячений темі Чорнобиля. Про нинішній стан справ на Чорнобильській атомній станції ми розпитуємо директора із забезпечення діяльності ЧАЕС Сергія Калашника.

■ *Сергію Васильовичу, з об'єктивних причин ситуація на ЧАЕС є набагато складнішою, ніж на інших станціях на підконтрольній українському уряду території. Яке з питань для керівництва і колективу є найбільш важливим?*

Звісно, що це війна. Всі ми дуже переживаємо за 122 працівників, котрі зараз воюють; оплакуємо тих наших 11 співробітників, які загинули; нас глибоко бентежить доля 66 нацгвардійців, які забезпечували фізичний захист нашого підприємства і досі перебувають у полоні. Це не просто цифри — це наші колеги, друзі, родичі, з якими ми працювали пліч-о-пліч роками чи десятиліттями. Порівняно з бідами, що їх несе російська агресія, все інше — не трагедія, а питання, які потрібно вирішувати.

Сергій КАЛАШНИК,
директор із забезпечення діяльності ЧАЕС

■ *ЧАЕС, яка не працює на генерацію і не заробляє коштів, не може не відчувати нестачі у фінансуванні...*

Не зважаючи на дуже тяжкі часи для України, урядом виділена достатня кількість фінансів, необхідних для того, щоб виконати наші зобов'язання по досягненню планових показників. Поставлені завдання ми виконуємо. Зарплати виплачуються в повному обсязі. Ми не маємо заборгованостей перед Пенсійним фондом, податковою та за іншими обов'язковими виплатами.

Минулоріч вдалося підвищити тарифну частину зарплати майже на 13%, цього року, з 10 березня — ще на 10%. Я усвідомлюю, що цього замало, однак вважаю, що підвищення зарплати на 23 відсотки та виплата премій наприкінці року, що становить значний відсоток від зарплати — це не так уже й погано.

■ *Наскільки відчутним став вимушений перехід на вахтовий метод роботи?*

Стало набагато складніше — і з точки зору комфорту працівників, і з точки зору ухвалення

управлінських рішень, адже коли відразу бачиш проблему на власні очі, вона вирішується значно швидше. Аби мінімізувати складнощі, ми визначили перелік працівників, які мають виїжджати на вахту, і тих, хто може працювати в офісі Славутича. Такий варіант видається оптимальним.

■ *Однією з найбільших для вахтовиків стала проблема з житлом?*

Так, у колишніх офісних приміщеннях станції довелося облаштувати місця тимчасового відпочинку. Будівлі, за можливості, пристосовували для проживання. Це — тимчасове рішення. Надалі буде реалізовано міжнародний проект з облаштування гуртожитків. Фонд держмайна передасть у підпорядкування нашому підприємству дві будівлі у місті Чорнобилі, в яких буде проведено капітальний ремонт.

Закінчення на 2-й стор.

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

НАЕК «Енергоатом» виконав Колективний договір

11 квітня 2025 року відбулися звітна конференція трудового колективу АТ «НАЕК «Енергоатом» та звітна профспілкова конференція. Участь у конференціях взяли виконавчий директор з персоналу НАЕК «Енергоатом» Богдан Шмигельський, голова ППО НАЕК «Енергоатом» Сергій Снітков та Голова Атомпрофспілки Валерій Матов.

За підсумками 2024 р., НАЕК перевиконала план з виробництва електроенергії (102,8%) і майже досягла 100% коефіцієнта використання встановленої потужності в осінньо-зимовий період.

Торік «Енергоатом» виділив близько 2 млрд грн на соціальний розвиток. Компанія підтримує працівників, які стали на захист України: наразі у ЗСУ служать близько 1000 фахівців НАЕК. «Енергоатом» продовжує виплачувати їм зарплату,

допомагає покривати необхідні потреби і підтримує у відновленні. Крім того, НАЕК виконує усі зобов'язання щодо соціальних пільг. На засіданні закріпили головне завдання Компанії — збереження трудового колективу. А сам Колективний договір за 2024 рік було визнано виконаним.

Під час конференції профспілкової організації НАЕК «Енергоатом» учасники заслухали звіт голови ППО Сергія Сніткова, а також звіт ревізій-

ної комісії. Сергій Михайлович зокрема зазначив, що профспілка усвідомлює, наскільки важливо підтримувати своїх працівників, і тому, попри складнощі сьогодення, продовжує реалізовувати низку ініціатив, спрямованих на покращення умов праці та життя працівників. Це — спортивні, культурні та оздоровчі заходи, зокрема, дитяче оздоровлення, а також надання матеріальної допомоги у надважливих випадках. Окремо зазначив, що майже 50% коштів йде на підтримку Збройних Сил України: «У ці складні для нашої країни часи ми не можемо залишатись осторонь. Ми віримо в Перемогу та готові зробити все можливе, щоб допомогти нашим захисникам».

У СФЕРІ ВПЛИВУ АТОМПРОФСПІЛКИ
ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІДПРИЄМСТВА
МІНЕНЕРГО УКРАЇНИ,
МІНПРИРОДИ, МІНОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ТОЩО

ДО РОКОВИН ТРАГЕДІЇ НА ЧАЕС

Богдан Сердюк,
голова ППО ЧАЕС

Серед проблем, з якими працівники ЧАЕС звертаються до профспілкової організації найчасніше, можна виокремити три основні: житло, простої, транспортування.

1. Проживання в переобладнаних офісних приміщеннях станції, звісно, не найкращий варіант, однак порівняно з тією ситуацією, що склалася після деокупації, коли працівники ЧАЕС ночували на робочих місцях — це значний крок до покращень. У будівлях, обраних для відпочинку персоналу, рівень радіаційного благополуччя встановлений на 20% нижчим, ніж у гуртожитках м. Чорнобиль, у цих приміщеннях проводиться щоденний дозиметричний контроль, відтак Головне управління Держпродспоживслужби в Київській області визнало ці будівлі прийнятними для розташування місць міжзмінного відпочинку персоналу. В них виконано капітальний ремонт, поступово покращуються санітарно-побутові умови. На зміну карематам і розкладачкам, які вже увійшли у місцевий фольклор, улітку минулого року встановили подаровані МАГАТЕ нові ліжка.

2. Після знищення мостів через Дніпро та Прип'ять керівництво ДСП ЧАЕС та профспілка визнали, що вахтовий метод роботи є безальтернативним для підприємства. Логістичне сполучення організовано регулярними рейсами автобусів і унаслідок обмеженої кількості пасажирських місць довелося застосувати квоти заїзду на вахти. Частина працівників, які не потрапляють у квоти, перебувають у простої й отримують оплату 2/3 від окладу. Керівники підрозділів намагаються зробити так, щоб у простій потрапили передовсім працюючі пенсіонери, які мають додатковий дохід. Але найперше до уваги береться важливість виконуваних працівником завдань.

3. Чорнобильська АЕС як державне підприємство обирає перевізників лише на конкурсній основі шляхом проведення закупівель на майданчику Prozorro. Профспілка наполягла на тому, щоб внести в технічні вимоги такий критерій як комфортність автобусів. Однак перевізник, який виграв торги за цими вимогами, виявився недостатньо добросовісним. Надані ним автобуси виявилися зношеними, тому постійно ламаються. Було оголошено новий тендер, проте його знову виграв чинний поставальник послуг (бо його пропозиція найнижча за ціною, а в тендері саме це є пріоритетом). Наразі триває пошук виходу з ситуації.

ЧАЕС сьогодні: між минулим, війною і майбутнім

**Закінчення.
Початок на 1-й стор.**

Для цього потрібно 5 млн євро. Половина цієї суми була надана Європейським Союзом, половина — урядом Королівства Норвегія. Фінансування є, наразі триває процес проектування. Першу будівлю заплановано відремонтувати за рік, другу дещо пізніше. Це — реалістично-оптимістичний прогноз, адже всі проекти, які відбуваються за міжнародної підтримки, втілюються повільніше, ніж нам хотілося б.

Нам пощастило, що уламки не пошкодили цілісність об'єкта «Укриття», який покликана була берегти нова арка

■ У чому, на вашу думку, причини затримок?

Кожну ситуацію слід розглядати окремо. Є технічні, є політичні чинники; також є надмірна зарегульованість. Якщо говорити про атомну галузь у цілому, то я вважаю, що ми не повинні спиратися на застарілі рішення, натомість маємо орієнтуватися на найкращу світову практику. Одним із прикладів може послужити Ігналінська АЕС у Литві. Колись вони приїздили на ЧАЕС, аби

перейняти у нас досвід виведення з експлуатації. Але я, побувавши у них торік, переконався, що сьогодні вони набагато нас випередили в частині зняття АЕС з експлуатації.

■ Які проблеми ви бачите саме на ЧАЕС?

На мою думку, підприємство подекуди усе ще тягне на собі пережитки Радянського Союзу, зокрема у функціональній та в управлінській частині.

■ Про які б зміни не йшлося, вони рідко відбуваються безболісно...

Ми шукаємо компроміс. На жаль, компроміс — це не та ситуація, за якої учасники діалогу досягають бажаного. Це ті обставини, за яких обидві сторони мусять йти на поступки.

■ На станції відбуваються не тільки звільнення, а й триває пошук персоналу. Фахівці яких спеціальностей зараз найбільш потрібні?

Ми доклали величезних зусиль, щоб знайти перекладача, а такі спеціалісти нам вкрай потрібні для реалізації міжнародних проєктів. Є нестача конструкторів. Найбільша біда — з радіохіміками. Це рідкісна спеціальність, але для нас — вкрай важлива.

■ Від питань, актуальних для співробітників ЧАЕС, хотілося б перейти до теми, що хвилює всіх українців, а саме — спитати про долю пошкодженого дроном конфайнмента. Як сталося загоряння, невже ймовірність пожежі не було передбачено?

Усі штатні протипожежні тести були виконані, однак проєктувальники брали до уваги лише ті обставини загоряння, які могли відіграти роль за мирних часів. Ніхто не міг подумати про те, що укриття небезпечного об'єкта будуть атакувати ракетами чи безпілотниками. Через влучання дрона з вибухівкою почала тліти тонка, буквально у пів сантиметра, мембрана, розташована між шарами негорючого матеріалу і яка забезпечувала герметичність. Нам дуже пощастило, що уламки не пошкодили цілісність об'єкта «Укриття», який покликана була берегти нова арка.

У будь-якому разі треба розуміти, що сьогодні ЧАЕС — це вже не стільки символ трагедії, скільки приклад стійкості, мужності та професійності. Попри всі виклики, люди, які тут працюють, тримають дуже важливу оборону.

■ Які кроки здійснюються, щоб визначити подальшу долю конфайнмента?

Першочергові завдання — закрити отвори, що утворилися через влучання дрона, та ті, що були пророблені в ході гасіння. Необхідно відновити примикання арки до фундаменту. А також — забезпечити правильний рух повітря задля забезпечення роботи системи радіаційного контролю. Для цілкового відновлення функціональності арки має бути здійснено повне обстеження стану конструкцій і технологічних систем НБК, розроблено концептуальний проєкт.

На цьому етапі ми співпрацюємо з конструкторами та міжнародними експертами, які проєктували Новий безпечний конфайнмент, та домовляємося з Європейським банком реконструкції та розвитку щодо фінансування подальших дій.

Віхи, закарбовані в пам'яті

Будівництво станції, катастрофа 1986 року, ліквідація наслідків аварії, відновлення роботи та зняття з експлуатації — свідком та учасником усіх ключових епізодів історії ЧАЕС був Сергій Панченко, член профспілки з перших днів роботи і дотепер.

Перший запис у трудовій книжці молодого спеціаліста, випускника Придніпровського електробудівного технікуму, зроблено ЮТЕМ, який здійснював будівництво первістка атомної енергетики УСРР. Сергій прибув до міста Прип'ять за направленням у 1976 році, за рік до пуску першого енергоблока Чорнобильської АЕС. Відслуживши в армії, повернувся на своє робоче місце на посаду слюсаря ЦЦР, підвищував кваліфікацію.

Одружився, отримав квартиру, підростали діти. Здавалося, попереду — спокійне й упевнене просування кар'єрними сходами. Однак після подій квітневої ночі 86-го про спокій забули усі.

ТРАГІЧНА НОВИНА

Звістка про аварію застала сім'ю Панченків удома, 26 квітня 1986 року було вихідним суботнім днем. 27 квітня було оголошено евакуацію міста-супутника. Аби розуміти, що збирати родині в дорогу, Сергій Степанович спитав у товариша, Олександра Смишляєва, котрий працював у штабі з ліквідації наслідків катастрофи: «На який час варто покинути Прип'ять?» І той, уже розуміючи масштаби катастрофи, відповів: «Назавжди».

Як реагували люди на страшну новину? «Паніки не було, — згадує Сергій Степанович, — принаймні серед тих, хто не втік. У співробітників, які вивезли родини і повернулися на ЧАЕС, було усвідомлення того, що треба йти і виконувати першочергові завдання. 28 квітня народ буквально ломився на станцію!»

Пустили, втім, не всіх — аби не піддавати опроміненню багатьох, відібрали лише працівників найнеобхідніших на той момент спеціальностей: крановиків, зварювальників, механіків тощо. Чи повертатися до роботи поблизу епіцентру катастрофи — це питання Сергій Степанович вирішив для себе дуже швидко. Один із його друзів сказав: «Якщо ти поїдеш, то хто ж залишиться? Хто ще знає, що, як і де треба робити?» Сергій Степанович був повністю з ним згоден — думав так само.

КРИЗЬ РАДІАЦІЙНЕ ГОРНИЛО

На перших етапах ліквідації наслідків аварії усі працівники, незалежно від фаху, виконували ті роботи, які було доручено штабом ліквідації: лагодили обладнання, здійснювали дезактивацію, розвантажування чи перенесення вантажів, чи щось інше. Потрібно було долати відстані по території та у приміщеннях, де зашкалювали дозиметри — там пересувалися бігом, аби хоч якось мінімізувати опромінення.

Спочатку працівники станції-ліквідатори жили у Прип'яті, потім їх переселили подаль, до піонерського табору на Зеленому мисі. На роботу виїжджали БТРами, адже броня була єдиним доступним захисним бар'єром від навколишнього радіаційного фону. Відробляли 8-годинні та 12-годинні зміни, потім перейшли на вахтовий метод.

Йшли працювати через усвідомлення важливості поставлених завдань. Лише потім співробітники ЧАЕС дізналися, що їхня праця оплачувалася у п'ятикратному розмірі.

ЄДНІСТЬ, ПРОНЕСЕНА КРИЗЬ ЧАС

Після аварії Сергій Степанович продовжував працювати на ЧАЕС довгі роки, обіймав посади старшого майстра дільниці, провідного інженера, інженера. Протягом усього цього періоду він і його дружина Галина Миколаївна, котра до аварії працювала на ЧАЕС хіміком-лаборантом, підтримують дружні стосунки з товаришами та їхніми родинами, з якими познайомилися ще в молоді

роки. Серед них — Микола Тихонович Сьомін, він на момент аварії працював у хімічного цеху. Згадуючи про аварію, він підтверджує: «Ми всі тоді верталися на станцію. Йшли не за наказом, а за покликом серця!»

Серед давніх друзів сім'ї був і Олександр Валентинович Юркін, перший очільник Атомпрофспілки.

Уся родина Панченків завжди брала активну участь у профспілковому русі, сьогодні

цю естафету перейняв син Олександр. А Сергій Степанович, вийшовши на заслужений відпочинок, приєднався до профспілкового об'єднання непрацюючих ветеранів ЧАЕС. Між тим, він продовжує бути у курсі всіх питань, актуальних для підприємства та нинішньої профспілкової організації ЧАЕС, усе бере близько до серця, адже йому як людині, котра увесь свій трудовий шлях присвятила станції, глибоко небайдужа її доля.

ЦППРВ: про міжнародну допомогу, зарплати і мотивацію

Про стан справ на ДСП «Центральне підприємство з поводження з радіоактивними відходами» розповідають т.в.о. гендиректора підприємства Ігор Рибаченко і лідер профспілкової організації Андрій Куделя.

ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ОКУПАЦІЇ

Основні сховища Зони відчуження, на щастя, не були пошкоджені під час нашестя окупантів, однак майну ЦППРВ було завдано колосальної шкоди. Те, що не змогли вкрати, агресори по-варварськи розгепали на кавалки. Однією з перших установ, яка долучилася до допомоги Чорнобилю, була Атомпрофспілка. Поступово, спільними зусиллями держави і міжнародних донорів, потужності ЦППРВ вдалося відновити майже до довоєнного рівня.

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ

Сьогодні ЦППРВ приймає відходи від ЧАЕС, від ДСП «Радон» та вживає заходів, які дозволять приймати РАВ від інших українських АЕС, склади

яких забиті «під зав'язку». Якщо їх не розвантажити, атомні станції муситимуть зупинити свою роботу вже за 5-7 років.

Нових траншей на ПЗРВ «Буряківка», що будуються нині, має вистачити для захоронення тих 30 тисяч тонн низькоактивних РАВ, які наразі накопичені. Це дасть змогу звільнити на станційних сховищах місця для зберігання середньо- та високоактивних відходів. Разом з алгоритмом, за яким слід утилізувати низькоактивні РАВ, ЦППРВ також має відпрацьований механізм прийому та зберігання солебітумного компаунду.

Для вирішення проблеми транспортування відходів було залучено міжнародну допомогу. Єврокомісія дала згоду на фінансування будівництва залізничної колії до комплексу «Вектор» і до ПЗРВ «Буряківка». За умови повного надходження коштів та вчасного проходження необхідних бюрократичних процедур проєкт можна реалізувати за півтора роки. Доки будівництво триватиме, можна задіяти транспортну структуру ЧАЕС із подальшим перевантаженням.

КВАЛІФІКАЦІЯ — ДОСТАТНЯ. ТА ЧИ ДОСТАТНЯ МОТИВАЦІЯ?

На рівні держави є розуміння того, що ЦППРВ — єдине в країні підприємство, спроможне забезпечити прийом, зберігання і захоронення РАВ. Завдяки цьому ЦППРВ — найменш проблемна, порівняно з іншими, установа Зони відчуження. Усі 950 працівників мають бронювання. Кожен має змогу вчасно пройти медогляд. Повільно, але планомірно триває ремонт житлових приміщень. Організовано логістику для персоналу

та якісне харчування. До складнощів належить забезпечення спецодягом.

Однак найпроблемнішим питанням лишається оплата праці. Достойні зарплати отримує лише керівництво. У разі підписання нової Галузевої угоди є підстави розраховувати на підвищення окладів і для робітничих спеціальностей. Цей крок є необхідним, адже частина завдань, здійснюваних працівниками ЦППРВ, пов'язана з підвищеною небезпекою. Для роботи з радіоактивними відходами працівники мають бути достатньо кваліфікованими (це забезпечує власний навчальний центр, який має ліцензію для навчання персоналу). Проте не кожного фахівця можна вивчити власними силами. Серед співробітників ЦППРВ є представники унікальних професій. Зокрема, це ІТ-спеціалісти, котрі мусять поєднувати досвід у програмуванні з глибоким знанням специфіки галузі, в якій вони працюють. Комерційні структури можуть запропонувати ай-тішникам зарплати, більші в рази.

Молодь, яка планує пов'язати своє професійне життя з енергетикою, дивиться у бік НАЕК і не прагне працювати у Зоні відчуження. Тут лишаються тільки ті, хто готовий працювати у вахтовий спосіб, ті, хто вже звик до місцевих реалій.

ПОЗИЦІЇ — РІЗНІ, БАЧЕННЯ — СПІЛЬНЕ

Згадуючи перші дні перебування у Зоні відчуження, Ігор Рибаченко зізнається, що у перший приїзд почувався дуже некомфортно, боявся радіації настільки, що вирішив ночувати не в готелі, а у своїй машині (і так, колеги переживали, куди він подівся 😊); але з часом звик до Чорнобиля,

Встановлення Дошки пам'яті на честь загиблих працівників — профспілкова ініціатива

полюбив його напоєне ароматом хвої повітря. Андрій Куделя, навпаки, завжди почувався у місті спокійно — це його рідні краї, він народився в селі, що межує з 30-кілометровою зоною. Але обидва вони усвідомлюють: сподіватися на те, що людей вабитиме до Зони відчуження її своєрідний шарм — марно. Потрібно докладати усіх можливих зусиль до того, щоб утримувати персонал, покращувати умови праці та побуту. Оскільки кожна зі сторін цілісно бачить ситуацію на підприємстві, рішення ухвалюються з огляду на реальні можливості.

Зокрема, всі погодилися з пропозицією профспілки відремонтувати і оснастити спортзал: адже саме спорт стає найкращим порятунком від стресів. Справжньою віддушиною у місті, де немає жодної іншої культурної інфраструктури, був клуб. Працівники Чорнобиля з ностальгією згадують душевну атмосферу, яка панувала на концертах самодіяльності, радість, яку викликали приїзди артистів. Відновлення клубу буде підтримано без вагань, переконує Ігор Рибаченко.

Ліси Чорнобиля: проблеми не вирішуються

Масштабна лісова пожежа в Зоні відчуження може мати не менш згубні наслідки, ніж аварія на ЧАЕС. Також вогонь може знищити оборонні споруди на кордоні з Білоруссю. Аби не допустити цього, відповідальне за лісовпорядкування ДСП «Північна Пуща» мусить виконувати свої обов'язки. Підприємство між тим перебуває у кризовому стані, розповідає Олександр ЗАЙЧЕНКО, заступник генерального директора ДСП «Північна Пуща».

НЕРОЗРИВНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Підприємства, розташовані в Зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового відселення), — це складний господарський комплекс, в якому кожна з установ виконує свою критично важливу функцію. «Просідання» одного з елементів цієї системи спричиняє негативні економічні та безпекові наслідки для Зони відчуження в цілому. Понад те, недотримання безпекових заходів на закритій території може мати ризики для всієї країни і навіть — континенту. Цю тезу підтверджує ситуація, що склалася навколо ДСП «Північна Пуща», яке за своїми статутними обов'язками відповідає за ведення лісового господарства в Зоні відчуження — здійснення санітарних чисток лісу, організацію протипожежних заходів та гасіння пожеж, насадження нових лісів задля підтримки балансу ґрунтових вод і перешкоджання рознесенню радіоактивних часток вітром тощо.

БАЛАНС НЕ ЗНАЙДЕНО

Після того, як більша частина територій Зони відчуження, на яких раніше здійснювало свою діяльність ДСП «Північна Пуща», було передано Чорнобильському радіаційно-екологічному біосферному заповіднику, оптимальна модель співпраці між цими двома структурами так і не була напрацьована.

Державне підприємство та Заповідник не мають спільної точки зору на те, в який спосіб треба доглядати за лісами закритої зони. З 2022 року в Заповіднику не здійснювалося жодних санітарних рубок, розчищень просік, якими може проїхати пожежна машина, та інших заходів. Це є небезпечним, оскільки, за підрахунками фахівців з лісовпорядкування, в Чорнобильських лісах накопичилося приблизно 14 млн кубів сушняку (впалих стовбурів та гілок). Під час пожежі 2020 року, коли горів живий ліс, підвищення радіаційного фону зафіксували у Європі. Страшно навіть уявити, наскільки потужнішою може бути по-

жежа, якщо горітиме суха деревина, і наскільки більшим буде забруднення повітря.

У представників ДСП «Північна Пуща» і профспілковців є серйозні питання щодо того, наскільки раціонально розподілені обов'язки між лісовим господарством і Заповідником, а особливо — щодо справедливості перерозподілу коштів між ними (ці два та інші підприємства фінансуються за одною програмою «Підтримка екологічно безпечного стану у зонах відчуження і безумовного (обов'язкового) відселення КПКВ 2708110»).

У ГЛУХОМУ КУТІ

У 2025 році ДСП «Північна Пуща» отримала фінансування в сумі 50 000 тис. грн, що на 27 625,7 тис. грн менше, ніж фактичні видатки 2024 року, та не покриває обов'язкові платежі підприємства в рамках бюджетної програми.

Унаслідок цього підприємство не зможе повністю виплатити працівникам зарплату, не здійснить соціальні виплати, а також збільшить свої борги перед Пенсійним фондом. Крім того, воно буде неспроможним закупити паливно-мастильні матеріали для гасіння пожеж у 10-кілометровій зоні (а саме тут зосереджено найбільш критичні об'єкти). Зрештою, зупинить діяльність своїх об'єктів через несплату за комунальні послуги.

Колапс може статися й з іншої причини. Оскільки ДСП «Північна Пуща» є боржником зі

сплати податків, воно не може отримати права на бронювання навіть половини своїх працівників.

ОДИН ІЗ ВАРІАНТІВ ПОРЯТКУ — ВІДХИЛЕНИЙ

Виходом із ситуації, що склалася, могло б стати відновлення господарської діяльності ДСП «Північна Пуща» у довоєнних обсягах. На території Заповідника було б наведено лад, здійснено необхідні протипожежні заходи, деревина, чиста від радіаційного забруднення, могла б бути продана, за рахунок цього — погашена заборгованість.

Пожежі в Чорнобильській зоні знищать усі мінні бар'єри на кордоні з Білоруссю

принаймні вже у травні суттєво обмежити її. Це матиме такі наслідки:

- у соціальній сфері: скорочення щонайменше 80 працівників ДСП «Північна Пуща» із 190 наявних співробітників та подальше поринання підприємства у боргову яму;
 - в економічній сфері: недоотримання коштів іншими підприємствами Зони відчуження (зокрема це ДСП «Екоцентр», яке мало можливість поліпшити свій фінансовий стан за рахунок здійснення дозиметричного контролю деревини, призначеної для продажу);
 - в екологічній сфері: зростання ризиків винесення радіонуклідів за межі Зони відчуження внаслідок пожеж, що можуть виникнути в забрудненій зоні, на ЧАЕС, у місцях захоронення радіоактивних відходів. А загоряння через дровову атаку рф, візьмемо до уваги, може статися у будь-який момент.
 - в оборонній сфері: пожежі в Чорнобильській зоні знищать усі мінні бар'єри та інші оборонні споруди, створені нашими військовими. Шлях на Київ, яким росіяни вже вторгалися на українську територію, знову стане відкритим.
- Атомпрофспілка переконана: попри те, що ДСП «Північна Пуща» офіційно не внесено до переліку критично важливих підприємств, насправді установа виконує функції, які мають величезне значення для безпеки держави. Якщо проблеми підприємства і його представників не будуть успішно вирішені на рівні Державного агентства України з управління зоною відчуження, ці питання слід підіймати на рівні Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

Матеріали підготували
Марічка СМЕРЕКА, Любов НАТОЧІЙ

ЛЮДИ ЧОРНОБильської АЕС

7 цитат від «техніка Новікова»

Зона Арт — мистецький простір, присвячений Чорнобильській станції, що розташований в адміністративній будівлі ЧАЕС у Славутичі — з'явився завдяки креативності колишнього заступника технічного директора ЧАЕС з ядерної безпеки Олександра Новікова.

Колеги знають Олександра як прискіпливого керівника, який нікому не давав спуску. Натомість багатомільйонна армія поціновувачів комп'ютерних ігор знає його як техніка Новікова з культової серії ігор S.T.A.L.K.E.R., події яких розвиваються в альтернативному світі в Чорнобильській зоні гри. Олександр консультував розробників гри, і вони зробили його прототипом одного із персонажів. S.T.A.L.K.E.R. став найуспішнішим з усіх українських продуктів на світовому геймерському ринку і привернув до теми Чорнобиля неабияку увагу. З одного боку, гра міфологізує Зону; але з іншого — спонукає допитливих дізнатися, що відбувалося в Чорнобилі насправді.

Аби зберегти пам'ять про станцію і трагічні події, що на ній відбулися, Олександр Новіков облаштував експозицію, в якій безліч елементів — копії вітражів і пам'ятників, які прикрашали будівлі АЕС і Прип'яті, старі фотографії тощо — оживають завдяки доповненій реальності. Автор проекту вважає, що саме в такий спосіб вдасться найбільшою мірою зацікавити юне покоління, яке не розстається зі смартфонами. Проте хоч би якими цікавими були експонати, найцікавіше в будь-якій екскурсії — це люди, які розповідають про події, уболюючи душею, діляться спогадами про минуле та поглядами на сучасність. Тож до вашої уваги — кілька цитат від творця Зони Арт:

1. із ЧАЕС мене пов'яже 39 років — і я повинен зберегти пам'ять про неї.
2. Ми заслужено вшановуємо чоловіків-ліквідаторів. Але якби не жінки — прапорщиці, дозиметристки, прибиральниці, кухарки, прачки та представниці інших допоміжних професій — то й ліквідації ніякої не було б.
3. Ви усвідомлюєте, ЩО ми залишаємо нашим нащадкам?! Я б не хотів, щоб мої онуки винайшли спосіб оживити мої кістки. Вони б сказали: «Ану, давай, закопуй усі ці радіоактивні відходи наново, думай, що з ними робити!»

4. Росіяни вкрали в мене тепло від спогадів про студентські роки, вкрали Блока і Єсеніна, літературу, фільми... Я їм цього не пробачу.
5. Я зобов'язаний СРСР усім — освітою, досвідом, посадою. Але я сам не хотів би жити при совку, і тим паче не хотів, щоб при ньому жили мої діти.
6. Ми відновили історичну справедливість: до копії стели з Прип'яті (назва міста була написана російською, Припять) додали апостроф. Бо Прип'ять — це Україна!
7. Британо-американський серіал НВО про Чорнобиль переповнений кліше, там хіба що ведмедів з балалайками не вистачає. Наш серіал «Метелики», на мою думку, набагато краще передає атмосферу часів катастрофи.

Якщо навести камеру смартфона на фото, застосунок продемонструє відеосюжет, пов'язаний із зображенням

Працювати феями у «Казці»

Гастрономічна складова значною мірою визначає якість життя, але зусилля співробітників, які забезпечують харчування у Зоні відчуження, зазвичай залишаються за лаштунками. Щоб виправити це, ми попросили завідувачку їдальні «Казка» Тетяну Мартиненко розповісти про себе та про роботу своїх колег.

ОСОБИСТА ІСТОРІЯ

Відповідаючи на запитання про вибір професії, Тетяна віджартується: «В атомній фізиці я не спеціаліст, у вищій математиці — також... Отож обрала кухарський факх». А між іншим, для того, щоб нагодувати сотні, а то й тисячі людей, потрібні не менші, ніж для наукової діяльності, знання, навички, досвід.

До того, як Тетяна приїхала до Чорнобиля у 1987 році, вона, випускниця кулінарного училища, вже мала річний досвід роботи в їдальні на

«Азовсталі». Надалі, не полишаючи роботи в Зоні відчуження, закінчила технікум, потім інститут. З Чорнобилем було пов'язане й особисте життя — тут вона зустріла свого чоловіка. Тетяна хотіла із часом повернутися до Маріуполя, однак на сімейній нараді вирішили, що у двох доньок будуть кращі перспективи щодо навчання у Києві. Як виявилось нині, рішення жити у Вишгороді та працювати в Чорнобилі стало рятівним. Тож сьогодні Тетяна Іванівна продовжує опікуватися «Казкою».

КОЛЕКТИВНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

Принципи організації харчування для атомників були напрацьовані ще в 1970-х. Однак це — не готові рішення. Повсякчас необхідно враховувати кількість порцій, калорійність та баланс поживних речовин, максимально урізноманітнювати меню, аби щодня був вибір, та навіть врахувати період посту. І при цьому — ще й вкластись у вельми скромний бюджет, який на сьогодні становить 79,46 грн на день!

Запропонувати продуманий і різноплановий перелік страв працівникам їдальні вдається за рахунок оптових закупівель продуктів; а ще, завдяки творчому підходу до приготування їжі. Колеги вдало розподіляють ролі у цьому процесі. Тоді як Тетяна Мартиненко завжди любила у своїй роботі власне кулінарну складову, її колега, Ольга Богданова, інженер з підготовки виробництва, любить математику, і бере на себе основні розрахунки.

Роботи вистачає всім представницям колективу, й не лише керівникам і кухарям: підготувати продукти, приготувати і подати готові страви, перемити посуд, підтримувати чистоту на кухні та у кожному із виробничих цехів, окремих для певного типу продуктів — на долю дівчат випадають величезні обсяги роботи.

Засновник: Професійна спілка працівників атомної енергетики та промисловості України
Видавець: Редакція газети «Атомник України»

Поштова адреса редакції: вул. Хрещатик, 22, а/с 393 м. Київ, 01001
Газета «Атомник України»
Головний редактор: Марічка КОРМУШКІНА
Телефон: (044) 205-74-20
E-mail: atomnik@union.kiev.ua
atomnik@gmail.com
http://www.atomprofspilka.info

Газета виходить 2 рази на місяць
Індекс — 21766
За точність викладених фактів відповідальність несе автор
Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій
При передруку посилання на «Атомник України» обов'язкове

Свідцтво про реєстрацію
КВ №4480 від 21.08.2000 року
Газета віддрукована у ТОВ «МЕГА-ПОЛІГРАФ»: 04073, м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14.
Тираж 2000